

28.03.2013

Dnro POPELY 2328/3560-2009

HevosAgro

Valjastettua tietoa

Loppuraportti 1.1.2010 – 31.12.2012

ProAgria Oulu ry

Päätös hanketuesta tehty 3.12.2010

Dnro 2328/3560-2009

Päätösnumero 7128

Hankkeen numero 6754

Sisältö

1 Hankkeen toteuttaja	3
2 Hankkeen nimi ja hanketunnus	3
3 Yhteenveto hankkeesta.....	3
4 Raportti.....	4
4.1 Hankkeen tavoitteet	4
4.2. Hankkeen toteutus	4
4.2.1 Aikataulu	4
4.2.2 Organisaatio ja resurssit	4
4.2.3 Yhteistyökumppanit.....	5
4.2.4 Toimenpiteet HevosAgro –hankkeessa 1.1.2010 – 31.12.2012.....	7
4.4.5 Tiedotus hankkeessa	24
4.4.6 Hankkeen talous ja hankinnat.....	27
5 Hankkeen tulosten arviointi.....	28
5.1 Tavoitteiden toteutuminen.....	28
5.1 Toteutuksen laadullinen arviointi.....	28
5.3 Poikkeamat	29
5.4 Ohjausryhmän arvio hankkeen toteutuksesta	29
6 Hankkeen jatkotoimenpiteet.....	30
7 Liitteet.....	31
8 Allekirjoitus	31

1 Hankkeen toteuttaja

ProAgria Oulu
PL 106 (Kauppurienkatu 23)
90101 Oulu

2 Hankkeen nimi ja hanketunnus

HevosAgro - Tieto tuo hevostaloustoimintaan laadun, kasvun sekä aktiivisen kehittämisen
Hanketunnus: 6754

3 Yhteenveto hankkeesta

HevosAgro-hankkeen ensisijaisena tavoitteena on välittää yleistä hevosalaa koskevaa tietoa, liittyen erityisesti alan julkisuuskuvaan, ympäristön ja eläinten hyvinvointiin sekä kehittämisen toimintavalmiuksiin, parantaa hevosalan ja sidosryhmien tietotasoa ja siten valmiuksia toimia alalla tai yhteistyössä alan toimijoiden kanssa, edistää tiedonkulkua ja verkostoitumista sekä aktivoida paikallisen yhteistyön ja kehittämistoimenpiteiden käynnistymistä.

Välillisesti hankkeen toimenpiteet myötävaikuttavat merkittävästi siihen, että Pohjois-Pohjanmaalla vahvistuu aktiivinen ja kehittämismyönteinen hevostalous elinkeinona sekä hevostalouden merkitys ja vetovoimaisuus korostuvat entisestään.

Käytettäviä tiedotusmenetelmiä ovat muun muassa esitteet, julisteet, roll-upit, posterit ja muu graafinen materiaali, sähköinen tiedotusmateriaali, kuten internetsivut, linkitykset ja sähköpostitiedotus, verkostoitumis- ja infotilaisuudet, luennot, tietoiskut, best practise -vierailut, avoimet ovet sekä näkyvyys alan tapahtumissa, lehdistötiedotteet, artikkelisarja, videomateriaali, ppt-sarjat, tiedotekansiot ja muu näkyvyys. Tiedotus kattaa koko maakunnan.

Hankkeen kohderyhmänä ovat pohjoispohjanmaalaiset nykyiset ja tulevat hevostalousyrittäjät sekä hevostalouden käyttämien tuotteiden ja palveluiden tuottajat, hevosten omistajat ja hevosurheilun aktiiviset harrastajat sekä alan järjestöt ja seurat. Lisäksi kohderyhmänä ovat eri sidosryhmät, kuten viranomaiset, eri organisaatiot ja järjestöt sekä neuvontapalveluja tuottavat tahot sekä julkinen yleisö ja alueen asukkaat.

4 Raportti

4.1 Hankkeen tavoitteet

Hankkeen ensisijaiset tavoitteet ovat

- välittää yleistä hevosalaa koskevaa tietoa, liittyen erityisesti alan julkisuuskuvaan, ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin sekä kehittämisen toimintavalmiuksiin.
- parantaa alan ja sidosryhmien tietotasoa ja siten valmiuksia toimia hevosalalla tai yhteistyössä alan toimijoiden kanssa,
- edistää tiedonkulkua ja verkostoitumista sekä
- aktivoida paikallisten yhteistyö- ja kehittämistoimenpiteiden käynnistymistä.

Välillisesti hankkeen toimenpiteet myötävaikuttavat merkittävästi siihen, että tulevaisuudessa Pohjois-Pohjanmaalla vahvistuu aktiivinen ja kehittämismyönteinen hevostalous elinkeinona sekä hevostalouden merkitys ja vetovoimaisuus korostuvat entisestään.

Hanke kuuluu Manner-Suomen maaseutuohjelman toimintalinjaan 3 ja sen toimenpiteeseen koulutus ja tiedotus (331). Tämä tiedonvälityshanke edistää maaseudun hevostalouden elinvoimaisuutta ja kehittämismahdollisuuksia. Vireä ja aktiivinen maaseudun hevostalous lisää maaseudun vetovoimaisuutta asuin- ja vapaa-ajanvietto alueena ja vaikuttaa siten kylien ja vastaavien asuinalueiden säilymiseen vireinä ja toimivina. Hevostalouden ja sen palveluiden kehittyminen parantaa ihmisten toimeentulomahdollisuuksia ja siten mahdollisuuksia elää maaseudulla. Hevostalous elinkeinona työllistää ja tuo yrittäjyysmahdollisuuksia erityisesti naisille ja nuorille. Tiedonvälityshanke lisää hevostalouslyrittäjien osaamista sekä uusimman tekniikan käyttöönottoa.

4.2 Hankkeen toteutus

4.2.1 Aikataulu

Hankkeen toteutusaika on 1.1.2010 – 31.12.2012

4.2.2 Organisaatio ja resurssit

ProAgria Oulu valmisteli HevosAgro –hankkeen hankesuunnitelman ja rahoitushakemuksen Pohjois-Pohjanmaan hevostalouden esiselvityksen ja Hevosten Pohjois-Pohjanmaa kehittämisohjelman pohjalta toukokuussa 2009. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus myönsi hankkeelle rahoituksen Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta 3.12.2009, nro 7128.

ProAgria Oulu vastaa hankkeen hallinnoinnista. Hankkeeseen haettiin kokopäivätoiminen projektipäällikkö julkisella haulla. Ilmoitus avoimesta projektipäällikön tehtävästä julkaistiin Työhallinnon tietojärjestelmässä. Projektipäälliköksi valittiin FM Heini Linatti. Projektipäällikön työsuhde alkoi 1.2.2010.

Hankkeessa on käytetty ProAgria Oulun toimihenkilöiden, kuten kotieläinagronomin sekä neuvojen asiantuntemusta. Hallinnon henkilöstö: talouspäällikkö, taloussihteeri sekä toimistovirkailijat ovat toteuttaneet hallinnointiin liittyvät tehtävät hankkeessa.

Hankkeen ohjaamista ja organisointia varten nimettiin ohjausryhmä, jossa ovat jäseninä:

- Elisa Laakso, Oulun seudun ammattiopisto, Pudasjärven yksikkö
- Leena Ylitalo (varajäsen), Oulun seudun ammattiopisto, Pudasjärven yksikkö
- Riikka Pajuvesa, Ruukin maaseutuopisto
- Reetta Olkinuora (varajäsen), Ruukin maaseutuopisto
- Marjukka Manninen, Suomen Ratsastajainliitto, Pohjois-Suomen aluejaos
- Hinni Koskenniemi (varajäsen), Suomen Ratsastajainliitto, Pohjois-Suomen aluejaos
- Paavo Koivurova, Pohjolan hevosystävät ry
- Samuli Pohjamo (varajäsen), Pohjolan hevosystävät ry

Ohjausryhmää täydennettiin Pohjanmaan hevosjalostusliiton edustajalla (ELY-keskuksen muutospäätös 17.6.2010, nro 10224):

- Markku Nisula, Pohjanmaan hevosjalostusliitto
- Pentti Kesti (varajäsen), Pohjanmaan hevosjalostusliitto

Ohjausryhmän kokoonpanoa muutettiin vuoden 2011 alusta. Pohjolan Hevosystävät ry nimesi edustajakseen Paavo Koivurovan tilalle uuden toiminnanjohtajan Reijo Ylitalon (Ohjausryhmän pöytäkirja 4/16.2.2011).

Ohjausryhmätyöskentelyyn osallistuvat hallinnoijan puolesta johtaja Vesa Nuolioja, kotieläinagronomi Virpi Huotari sekä projektipäällikkö Heini Linatti. Ohjausryhmä valitsi keskuudestaan puheenjohtajaksi Virpi Huotarin. Ohjausryhmän sihteerinä toimi projektipäällikkö Heini Linatti.

Ohjausryhmä kokoontui hankeajana yhdeksän kertaa: 15.04.2010, 01.09.2010, 24.11.2010, 16.02.2011, 30.05.2011, 12.09.2011, 20.02.2012, 10.09.2012 ja 20.02.2013.

Työryhmätapaamisia on pidetty ajankohtaisten asioiden tiimoilta kulloinkin tarvittavalla kokoonpanolla. Projektipäällikkö on kutsunut tapaamiset koolle. Työryhmätapaamisissa on käsitelty mm. hankintoja, viestintämateriaalien tuottamista, maakuntakierroksen, infotilaisuussarjojen, seminaarien ja infopisteiden toteutusta, DVD-tuotantoa, hankekäytäntöjä ProAgria Oulussa, hevosheinäntuotantoa, Hevosten Pohjois-Pohjanmaa kehittämisohjelman seuranta sekä hevoyrittäjien työhyvinvointikartoitusta.

4.2.3 Yhteistyökumppanit

HevosAgro on tehnyt maakunnallista yhteistyötä lukuisten alueellisten ja paikallisten seurojen, järjestöjen, oppilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa. Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat olleet mm. Oulun Ravirata, Keskisen ravikeskus, Pohjanmaan hevosjalostusliitto, Pohjois-Suomen ratsastusjaosto, Oulun Läänin Hevosomistajayhdistys, Ruukin maaseutuopisto, Oulun seudun ammattiopiston Pudasjärven yksikkö, Oulun seudun ammattikorkeakoulun luonnonvara-alan yksikkö, Oulun seudun Aikuiskoulutuskeskus, Oulun Hevosklinikka, Oulun

kaupungin KatriOulu –hanke, PSK Aikuisopiston Luonnostaan hyvinvoiva -hanke sekä useat Pohjois-Pohjanmaan ravi- ja ratsastusseurat.

Yhteistyöhön on liittynyt tilaisuuksien järjestäminen yhteistyökumppaneiden tiloissa, tiedottaminen yhteistyökumppaneiden internetsivuilla ja tiloissa, yhteisten tilaisuuksien järjestäminen sekä keskustelut ja suunnittelu HevosAgro -hankkeen toteuttamisesta.

Tiedotuksen osalta alueellista yhteistyötä on tehty Maaseudun sivistysliiton Uutispuuro-hankkeen ja MTK-Pohjois-Suomi ry:n Maaseutuelinkeinojen kehittämisen tiedotus-, koordinaatio- ja aktivointihankkeen kanssa.

Valtakunnallisesti yhteistyötä on tehty Hevosalan osaamiskeskus Hippoloksen sekä Hämeen ammattikorkeakoulun Hevosritys huippukuntoon -hankkeen sekä Hevostietokeskuksen kanssa.

Hevosalan osaamiskeskus Hippolis ja sen internetsivut ovat olleet yksi HevosAgron tärkeimmistä ja käytetyimmistä tietolähteistä. Projektipäällikkö on osallistunut Hippoloksen muiden keskeisten hevosalan tahojen kanssa järjestämiin Hevosalan yhteistyöseminaareihin 24.-25.5.2011 ja . Seminaarissa HevosAgron projektipäällikkö toimi myös puheenjohtajana Hevosala 2020 – neuvonta, koulutus ja kehittäminen learning cafessa, jossa ideoitiin alan kehittämisohjelmaa tulevalle ohjelmakaudelle.

Yhteistyötä on tehty erityisesti Hevosyritys huippukuntoon –hankkeen kanssa. Muun muassa sekä jalostukseen että tallirakentamiseen liittyvät HevosAgron tiedotustilaisuussarjat on käynnistetty valtakunnallisen hankkeen Oulussa järjestämällä teemapäivillä. HevosAgron alueellisissa infoissa on hyödynnetty samoja asiantuntijoita ja aiheita kuin valtakunnallisen hankkeen niissä teemapäivissä, joita ei Pohjois-Pohjanmaalla järjestetä. Molemmat hankkeet ovat tiedottaneet toistensa tilaisuuksista omissa tiedotuskanavissaan. Projektipäällikkö on myös avustanut Hevosyritys huippukuntoon –hankkeen Oulussa järjestettyjen tilaisuuksien järjestelyissä, mm. tilojen ja yritys-casen sekä tutustumiskohteiden etsinnässä. Projektipäällikkö on myös osallistunut hankkeen teemapäiviin ja hyödyntänyt niistä ja muista hankkeesta tuotetusta materiaalista (oppaat) saatuja tietoja HevosAgron tiedonvälityksessä.

Projektipäällikkö on osallistunut Hevostietokeskuksen Hevosexpertit –hankkeen järjestämään Hevosten ruokinta ja terveys -koulutuspäivään Kiuruvedellä 13.-14.1.2011. Saatua tietoa on hyödynnetty HevosAgron tiedonvälityksessä. HevosAgron tilaisuuksissa on jaettu tietoa Hevostietokeskuksen palveluista ja toiminnassa on hyödynnetty mm. Hopti-ruokinnansuunnitteluohjelmaa. Hevostietokeskuksen asiantunijoilta on pyydetty tarjouksia, kun on etsitty luennoitsijoita HevosAgron tiedotustilaisuuksiin.

HevosAgron tilaisuuksissa on jaettu tietoa Hevostietokeskuksen palveluista ja Hevosalan osaamiskeskus Hippolis ja sen internetsivut on yksi HevosAgron tärkeimmistä ja käytetyimmistä tietolähteistä.

HevosAgro hyödynsi Hevosmatkailu Pohjois-Pohjanmaalla verkostoitumistapaamisessa 4.5.2011 Outdoors Finland - aktiviteettien kehittämisohjelman kansallinen koordinoiti 2009-2011 –hankkeen tuottamia hevosmatkailuun liittyviä materiaaleja ja niistä kertomassa tilaisuudessa oli Outdoors Finland –hankkeen projektipäällikkö. HevosAgron projektipäällikkö

myös osallistui Outdoors Finland –hankkeen järjestämään valtakunnalliseen hevosmatkailuseminaariin Ypäjällä 11.5.2011. Aineistoja on tavoitteena hyödyntää maakunnallisessa hevsmatkailuyrittäjien verkotoitumisessa.

HevosAgro on osallistunut myös ProAgrian valtakunnalliseen hevostalousneuvojen verkostoston toimintaan ja tapaamisiin. Saatuja tietoja on hyödynnetty HevosAgron tiedonvälityksessä.

4.2.4 Toimenpiteet HevosAgro –hankkeessa 1.1.2010 – 31.12.2012

Yleinen tietoisuus hevostoimialasta ja hankkeesta, hevosalan myönteinen julkisuuskuva

Hankesuunnitelman mukaisesti hevosalasta on tiedotettu useita eri keinoja, kuten lehdistötiedotteita, esitteitä ja internettiä sekä muuta materiaalia, hyödyntäen niin suurelle yleisölle, viranomaisille kuin hevosalan toimijoille itselleen. Hankkeesta ja sen mahdollisuuksista on tiedotettu erityisesti alan toimijoille myös sähköpostilla ja osallistumalla alan tapahtumiin.

Hankkeen ulkoasu

Hankkeelle suunniteltiin heti sen alussa yhtenäinen graafinen ilme, logo ja slogan, joita on käytetty kaikessa hankkeeseen liittyvässä tiedotuksessa. Hankkeen nimi ja logo ovat varmasti maakunnan hevosväen keskuudessa jo jokseenkin tunnetut. Viestintämateriaalin tuotannossa on käytetty kilpailutettuna ostopalveluna lähinnä viestintätoimisto Plusmarkin palveluja.

Hankkeen internet-tiedotus

Hankkeelle luotiin omat internetsivut ProAgria Oulun internetsivujen yhteyteen heti hankkeen alussa. ProAgria Oulun internetsivut uudistuivat 1.10.2010. Samassa yhteydessä uudistettiin myös HevosAgron sivustot, jolloin hankkeelle luotu ulkoasu tuli sivuilla paremmin näkyville.

HevosAgron internetsivuilla osoitteessa www.proagriaoulu.fi/hevosagro on tiedotettu hankkeen ajankohtaisista asioista ja tapahtumista. Sivuille on koottu kaikki hankkeessa tuotettu materiaali, tilaisuuksien materiaalit sekä yhteyksiä muihin tiedon lähteisiin. Sivustolle on hankittu suorat linkit maakunnan keskeisiltä hevosalan sivustoilta (Oulun ravirata, Keskisen ravirata, Pohjois-Suomen ratsastusjaoston Avut&Ohjat –verkkosivut, Oulun läänin Hevosomistajayhdistys) eli hankkeen logo on näkyvillä hevosalan sivuilla ja hankkeen sivut ovat näin ollen alan yrittäjien ja harrastajien helposti löydettävissä. Sivusto jää hankkeen jälkeen ProAgria Oulun ylläpitoon.

HevosAgro on hyödyntänyt tiedotuksessaan myös sosiaalista mediaa. Hankkeelle on oma FaceBook-sivu. Sivulla on lähes 500 tykkääjää eli henkilöä, jotka saavat omaan profiiliinsa kaikki HevosAgron tiedotteet. FB:n välityksellä on tiedotettu hankkeen ajankohtaisista asioista sekä tapahtumista. FaceBook –sivuilla on myös runsaasti kuvamateriaalia HevosAgron tapahtumista ja opintomatkoilta.

Esitteet ja muu materiaali

Hankkeessa on laadittu hankesuunnitelman mukaisesti:

- Valjastettua tietoa –hanke-esitys, jolla tiedotettiin hankkeen toimenpiteet ja tavoitteet.
- Pohjois-Pohjanmaan hevostalouden kehittämisohjelma –esitys, johon on koottu maakunnan hevosalan kehittämistarpeet ja tavoitteet.
- Hevosten Pohjois-Pohjanmaa – esitys maakunnan hevostaloudesta, johon on koottu perustiedot maakunnan hevostoimialan laajuudesta sekä positiivisia yritys-, järjestö- ja harrastajaesimerkkejä. Esitteestä laadittiin vuonna 2012 päivitetty versio uusien esimerkein.
- 2 kpl Roll-uppeja: Vajastettua tietoa –hankkeesta sekä Hevostalouden kehittämisohjelmasta.
- 2 kpl julisteita, joissa oli näkyvillä hankkeen logo ja internetsivun osoite.

Lisäksi tehtiin

- 4 kpl postikortteja, joissa oli näkyvillä hankkeen logo ja internetsivun osoite.

Viestintämateriaali tuotettiin kilpailutettuna ostopalveluna. Materiaalia on jaettu yhteensä tapahtumissa ja tilaisuuksissa yhteensä noin 11500 kpl.

Lisäksi hankkeessa on tehty omana työnä tallin ympäristöasioihin liittyviä ohjeita. Ohjeita on jaettu tilaisuuksissa yhteensä noin 750 kpl.

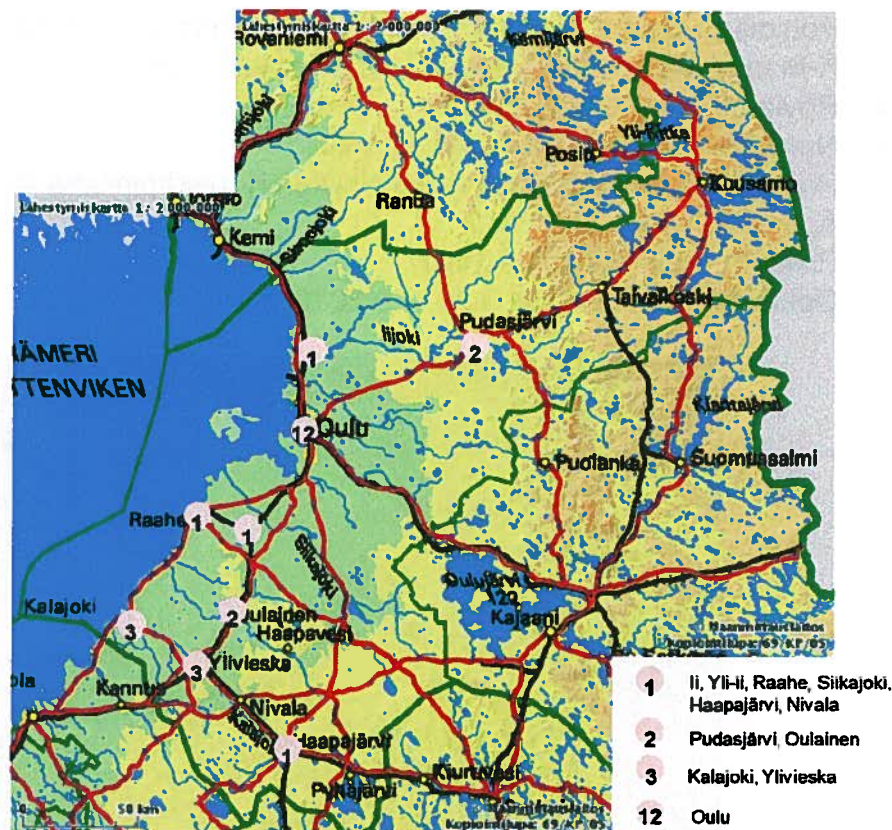
- Tallitoiminnan luvat ja sijoittaminen -ohje
- Tallin jätehuolto -ohje
- Lantahuolto -ohje
- Tallin jätevesien käsittely -ohje
- Ulkotarhojen kunnostus -ohje

Yleistiedotus ja näkyvyys tapahtumissa

Hanke on ollut esillä hevosalan tapahtumissa, kuten raveissa, ratsastuskilpailuissa, näyttelyissä ja muissa vastaavissa. Tapahtumissa on tiedotettu hankkeesta ja sen sisällöstä roll-upin, julisteiden, esitteiden sekä tietoisuuksien avulla. Tapahtumiin osallistuttiin yhteensä 28 kertaa eri puolilla maakuntaa. Tapahtumista merkittävimmän yleisön ja julkisuuden tavoittivat Infoteltta Oulun kuninkuusraveissa 24.-25.7.2010 ja Ookko nää hevostellu –tapahtuma 8.9.2012 Oulun Äimärautiolla. Ookko nää hevostellu –tapahtumassa hanke oli mukana myös keskeisenä järjestäjänä yhteistyössä Oulun Ravien ja Sanomalehti Kalevan kanssa. Kuninkuusaravien infoteltalla vieraili viikonlopun aikana noin 650 henkilöä ja Ookko nää hevostellu –tapahtumassa oli yhteensä noin 1200 kävijää.

HevosAgron infopisteet hankeaikana.

HevosAgron infopiste on ollut esillä:

- Number One ravit, infopiste, 8.5.2010
- Paikallisravit Raahel, infopiste, 9.5.2010
- Alue-estekilpailut, Kalajoki, infopiste, 13.5.2010
- Alue-kenttäkilpailut, Oulu, infopiste, 29.5.2010
- SH&LV näyttely, Pudasjärvi, infopiste, 3.6.2010
- V75, Ylivieska, Malja-ajo, infopiste, 12.6.2010
- Kalajoki, kesäravit, infopiste, 19.6.2010
- Oulainen, paikallisravit, infopiste, 23.6.2010
- Haapajärvi, kesäravit, infopiste 11.7.2010
- Kuninkuusravit, Oulu, infoteltta ravitorilla 24.-25.7.10
- Kouluratsastusviikko, Oulu, Äimärautio, infopiste 6.-7.8.2010
- Alue-esteratsastuskilpailut, Oulainen, infopiste 14.8.2010
- Alue-esteratsastuskilpailut, Ii, infopiste 15.8.2010
- Kansalliset esteratsastuskilpailut, Kalajoki, infopiste 27.-29.8.10
- Ylivieska, naisten ilta –ravit, infopiste 4.9.2010
- Oulu Express ravit, infopiste 11.9.2010
- Kansalliset kenttäratsastuskilpailut, Pudasjärvi, infopiste 18.-19.9.10
- SH&LV näyttely, Ruukki, infopiste 22.9.2010
- Oulun Ratsumestarit, infopiste 16.10.2010
- Kansalliset esteratsastuskilpailut, Äimärautio, Oulu, esitteet 31.10.2010

- Pohjois-Suomen Ratsastusjaos, Super viikonloppu, infopiste 6.-7.11.2010
- K-Maatalous hevosasiakasilta, infopiste 24.11.2010
- Roviantti Oulu 27.7.2011
- Nurmi2011 –päivät Ylivieska 11.8.2011
- ProAgria Oulun yhteispisteessä Nivalan Konekapinassa 20.-21.4.2012
- Agri-ravit, Oulu, 27.8.2012
- Pikku-Farmari, Yli-li, 1.9.2012
- Ookko nää hevostellu? Oulu, 8.9.2012

Oulun Ravien ja sanomalehti Kalevan kanssa yhteistyössä syyskuussa 2012 järjestetty Ookko nää hevostellu tapahtuma veti Äimärautiolle noin 1200 hengen ennätysyleisön – avoimille hevosalan esittelytapahtumille näyttäisi olevan kysyntää!

Hyvinvoivat hevoset, toimiva talli ja ympäristö

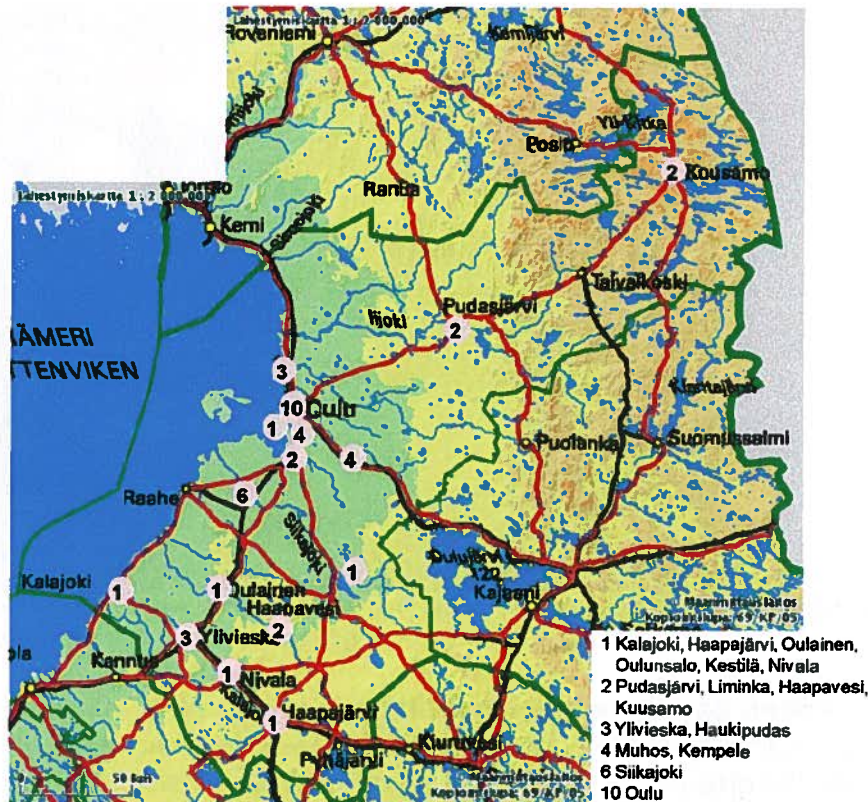
Hankesuunnitelman mukaisesti on erityisesti hankkeen järjestämissä tapahtumissa tiedotettu alan toimijoille ja valvoville viranomaisille eläinsuojelu-, hevosten hyvinvointi- ja ympäristövaatimuksista ja tarvittavista toimenpiteistä tallien ja ympäristöjen saattamisesta vaatimuksia vastaavalle tasolle sekä hevosalouden huomioon ottamisesta maankäytön suunnittelussa, ml. hevosilla liikkuminen. Erityisesti verkostoitumistilaisuuksien aiheina on ollut hevosurheilun alueiden ja reitistöjen kehittäminen sekä toteutuksen aktivointi. Valtakunnallista tietoa on jaettu tilaisuuksissa, suoraan kohderyhmille sekä internetsivujen kautta.

Paikallisten ja seudullisten infotilaisuuksien järjestäminen

Hankkeessa järjestettiin yhteensä 44 infotilaisuutta (tavoite vähintään 16) seutukunnittain, vaihtelevasti eri kunnissa. Tilaisuuksissa käytettiin asiantuntijaluonnoitsijoita. Osallistujia oli yhteensä 1494 kpl.

HevosAgron infotilaisuuksia on järjestetty eri puolilla maakuntaa.

Hyvinvoiva hevonen –infotilaisuudet

Hevosten kuljettaminen 8.10.2010 Pudasjärvellä ja 9.10.2010 Ylivieskassa: HevosAgro järjesti kaksi infopäivää, joissa käytiin läpi Eläinkuljetuslain ja –asetuksen vaatimukset hevosten kuljetuksille. Kouluttajana toimi Maarit Ääriälä. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 62 henkilöä.

Ruokinta ja laadukkaiden perusrehujen tuotanto 15.4.2011 Muhoksella ja 16.4.2011 Haapajärvellä. Infopäivissä MMT dosentti Markku Saastamoinen luennoi hevosen perusruokinnasta, ravinnontarpeesta erilaisessa käytössä, ruokintaan liittyvistä ongelmista ja laadukkaaseen rehun tuotannon perusteista. Tilaisuuksissa keskusteltiin myös laatuheinärenkaan perustamisesta. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 69 henkilöä.

Hevosen terveydenhuolto ja viimeinen matka -tilaisuudessa 17.9.2011 Oulussa, luennoivat eläinlääkärit Katja Hautala ja Minna Junnikkala sekä projektipäällikkö Heini Linatti. Päivän aiheina olivat hevosten pitopaikalle asetettavat vaatimukset, hevostallin terveydenhuolto, nykyaikainen sisäloiskontrolli, tarttuvien tautien vastustus sekä hevosen hävittämisen vaihtoehdot ja elintarvikekäyttöön liittyvät lainsäädännön vaatimukset. Kuulijoita paikalla oli 20.

Hevosen käyttäytyminen, käsittely ja hyvinvointi –infopäivät vetivät paikalle Oulussa ja Haapavedellä vuoden 2011 yleisöennätyksen, yhteensä 112 osallistujaa.

Hevosen käyttäytyminen, käsittely ja hyvinvointi –tilaisuus järjestettiin Oulussa 15.10.2011 yhteistyössä Oulun Läänin Hevosenomistajain yhdistyksen kanssa ja samalla ohjelmalla 16.10.2011 Haapavedellä yhteistyössä Spirit of Horses ry:n kanssa. HevosAgron järjestämässä teoriaosiossa kuultiin hevosten pitopaikalle asetettavista vaatimuksista sekä Jenni Hakosalon luento hevosen hyvinvointia edistävästä pidosta ja koulutuksesta sekä käyttäytymisongelmista. Päivä jatkui yhteistyökumppaneiden järjestämällä Kari Vepsän klinikalla, jossa kolmen demonstratiohevosen kanssa tehdyillä käsittelyharjoituksilla syvennettiin teoriaosiossa kuultua. Tilaisuudet olivat erittäin suosittuja: Oulussa osallistujia oli 73 ja Haapavedellä 40.

Hevosen terveydenhuolto ja hyvinvointi -tilaisuudessa 12.11.2011 Kuusamossa eläinlääkäri Tenja Tenhonen luennoi hevosen perusterveydenhuollosta, nykyaikaisesta sisäloiskontrollista ja tarttuvien tautien vastustuksesta ja projektipäällikkö Heini Linatti hevosten pitopaikalle asetettavista vaatimuksista sekä hevosen hävittämisen vaihtoehdoista ja elintarvikekäytöstä. Kuulijoita paikalla oli 18.

Talli- ja tapahtumaturvallisuus ja suurelänpelastus –tilaisuudet järjestettiin saman sisältöisinä 9.12.2011 Pudasjärvellä ja 10.12.2011 Haapavedellä. Aiheina oli käytännön turvallisuusasiat talleilla ja hevosalan tapahtumissa, suurelänpelastuksen välineistö ja tekniikat, onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja toimiminen onnettomuuspaikalla sekä yhteistyö pelastushenkilöstön kanssa, eläinsuojelulliset näkökohdat onnettomuustilanteissa sekä kuljetus- ja tieliikenneonnettomuudet. Luennoitsijoina toimivat paloiesimies ja Suomen Hippoksen suurkilpailuvalvoja Matti Syrjä ja suurelänpelastuskouluttaja Essi Leminen Eläinten Hyväksi EHY ry:stä. Kuulijoita oli yhteensä 49.

Todella kylmä tammikuun 2012 sää ei estänyt osallistujia seuraamasta mielenkiinnolla satulansovitusdemonstraatioita Haukiputaan ja Oulaisten maneeseilla.

Sopivat varusteet hevosellesi –tilaisuudet järjestettiin 26.1.2012 Haukiputaalla ja 27.1.2012 Oulaisissa. Tilaisuuksissa arvostetun englantilaisen satulansovittajan ammattitutkinnon suorittanut satulaseppä Tiina Suni luennoi sopivien varusteiden valintaprosessista erityyppisille hevosille sekä oikeaoppisesta sovituksesta. Ohjelmassa oli myös käytännön sovituksia, joihin osallistui erityyppisiä hevosia. Kuulijoita paikalla oli yhteensä 64.

Paljon toivottu **Eläinkuljetukset** –tilaisuus 22.5.2012 Ruukissa järjestettiin Maarit Ääriä vetämänä yhteistyössä YmpäristöAgro –hankkeen kanssa. Tilaisuudessa käsiteltiin hevosten lisäksi nautojen, sikojen, lampaiden ja vuohien kuljetuksiin liittyvät asiat. 23 osallistujasta useampi suoritti vielä kesäkuussa Eviran järjestämän eläinkuljettajapätevyyskokeen.

Ammattimaisesti hevosia kuljettava Autokuljetus Sipola esitteli kuljetuskalustoaan infopäivissä.

Suureläinpelastuskurssilla harjoiteltiin mm. ojaan juuttuneen hevosen vetoa pois pinteestä, tällä kertaa kauniissa kesäsäässä Äimärautiolla.

Kahden päivän aikana 13.-14.6.2012 Oulussa Äimäraution raviradalla **Suureläinpelastuskouluttajat**, hankekoordinaattori Essi Leminen ja Suvi Viranta-Kovanen Eläinten Hyväksi EHY ry:stä luennoivat suureläinpelastuksen välineistöstä ja tekniikoista, eläinsuojelullisista näkökohdista onnettomuustilanteissa, toimimisesta onnettomuuspaikalla, onnettomuuksiin varautumisesta ja yhteistyöstä pelastushenkilöstön kanssa. Molempien päivien aikana iltapäivät käytettiin käytännön harjoituksiin, joissa tutustuttiin pelastuslaitteiston käyttöön käytännössä sekä harjoiteltiin onnettomuustilanteissa toimimista. Tilaisuuteen osallistui 36 hevosalan yrittäjää, harrastajaa, oppilaitosten henkilöstöä ja pelastustoimen henkilöstöä sekä mm. raviradan ensiapuryhmän jäseniä.

Yhteistyössä PSK Aikuisopiston luonnostaan hyvinvoiva hankkeen kanssa järjestetty **Eläinavusteiset hyvinvointipalvelut** -seminaariin 25.9.2012 Muhoksella osallistui yhteensä 116 osallistujaa. Osallistujilta tiedusteltiin kiinnostusta alan yrittäjille suunnattuihin työpajoihin/pienryhmävalmennuksiin. Kiinnostuneita hevostyöpajoihin oli lähes 50.

Yhteistyössä ratsastusseura RatsuTeam ry:n kanssa 1.10.2012 Kempeleessä järjestettyä Eversti Carden **Ratsuhevosen hyvinvointia edistävä valmennus** – luento oli seuraamassa 93 osallistujaa. Aiheen käsittely jatkui Ruukissa RatsuTeamin järjestämässä Carden ratsastuslinikassa.

Erittäin toivotut **Hevosten ensiapu** -luennot 5.11.2012 Haukiputaalla, 10.11.2012 Ylivieskassa ja 24.11.2012 Kuusamossa kokosivat paikalle yhteensä 132 hevosenomistajaa. Ensiavusta luennoi pidetty luennoitsija ell Tanja Tenhonen Oulun Hevosklinikalta. Luennoilla käytiin läpi hevosten keskeisiä äkillisiä sairaus- ja tapaturmatilanteita sekä niissä toimimista.

24.11.2012 järjestettiin Nivalassa yhteistyössä Spirit of Horses ry:n kanssa Jenni Hakosalon luento **hevosen ruokinnasta**. Paikalla oli 27 kuulijaa.

8.-9.12.2012 järjestettiin Siikajoella Ruukin maaseutuopiston tiloissa **EASEL®HorseTraining** –päivät, jotka sisälsivät teoria luennon sekä demonstraatioita kurssilaisten hevosten kanssa. Mari Louhi-Lehtiön johdolla syvennettiin ymmärrystä hevosen käyttäytymisestä ja tunnereaktioista sekä hevosen ja ihmisen välisestä suhteesta hevosen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tilaisuus oli suunnattu tallinpitäjille ja hevostalousyrittäjille, tallityöntekijöille, hevosen omistajille ja muille hevosten kanssa toimiville. Tapahtumaan osallistui 37 henkilöä, joista neljä hevosten kanssa.

Hyvinvoiva hevonen / kasvatus ja jalostus

HevosAgro järjesti hevosten hyvinvointiin liittyen tiedotustilaisuussarjan jalostuksesta, kasvatuksesta ja nuoresta hevosesta. Sarjan käynnisti valtakunnallisen Hevosyrityshuippukuntoon –hankkeen toteuttama Hevoskasvatuksen teemapäivä (1) - **Suunnitelmallinen jalostustyö menestystekijänä** 8.2.2011 Kempeleessä.

Astutuksesta varsaksi 4.3.2011: Kempeleessä puutarhaoppilaitoksen auditoriossa eläinlääkäri Tanja Tenhosen sekä MTT Dosentti Markku Saastamoisen luentoja seurasi 55 aktiivisesti keskustelevaa ja kyselevää osallistujaa. Päivän aiheina oli tammatalinpidossa muistettavia asioita, tammojen tiineyttäminen, kiima ja siemennys, tiineystarkastukset, tiinehtymiseen vaikuttavat tekijät, tiineysajan liikunta ja terveyden huolto, tiineysajan sairaudet, varsomiseen valmistautuminen, varsominen, vastasyntyneen hoito ja mahdolliset sairaudet, varsan ja nuoren hevosen ruokinta sekä varhaisen liikunnan merkitys kasvulle ja kehitykselle.

Ravihevoskasvatus 26.3.2011 ja **ratsukasvatus** 2.4.2011 Ruukissa. Infopäivissä Martti Ala-Seppälä Kemppitallilta ja Niina Okkonen Kylänpään hevostilalta kertoivat hyvän siitostamman ominaisuuksista, sopivan oriin valinnassa huomioon otettavista asioista sekä nuoren ravihevosen ja ratsun hoidosta ja valmennuksesta. Luennoille osallistui yhteensä 51 kuulijaa.

Varsan arvostelu ja esittäminen 29.4.2011 Oulussa. Varsan ja hevosen rakenteesta, rakenteen ja askellajien arvostelusta ja esittämisestä näyttelyssä sekä teoriassa että käytännössä kertoivat Suomen Hippoksen rakenne- ja askellajituomari Marianna Paavolainen ja IIK koulutuomari Marjukka Manninen. Tilaisuuteen osallistui 22 henkilöä.

1-vuotias FWB-tamma Fannyette harjoitteli näyttelykäyttämistä ja toimi demonstraatiohevosena varsan arvostelukurssilla.

Varsan jalka-asentojen korjaukseen keskittynyt kahden päivän info **20.-21.5.2011** Oulussa sisälsi teoriaa, demonstraatioita sekä käytännön harjoittelua. Asiantuntijana oli aiheen huippuammattilainen, ”Varsan jalka-asentojen korjauksen ABC” –kirjan kirjoittaja Uno Yklinten. Tilaisuuden teoriaosioon osallistui 42 henkilöä ja käytännön harjoitteluun 20 henkilöä.

Kasvattajan kevätpäivä 14.5.2012 Kempeleessä jatkoi vuonna 2011 toteutettua erittäin suosittua kasvatus- ja jalostusteemaa. Ell Tanja Tenhonen luennoi tammatalin pitoon, varsomiseen ja varsan hoitoon liittyvistä asioista. Pohjanmaan Hevosjalostusliiton Markku Nisula kävi läpi hevosen ja varsan rekisteröintiin liittyvät asiat. Osallistujia oli 36.

Uno Yklintenin kiitetyllä kurssilla maakunnan kengittäjät saivat täsmätietoa jalka-asennoista ja niiden korjaamisesta varhaisessa vaiheessa

Rannan tilalla tutustuttiin paikan päällä tilan luonnonlaitumeen, jota hevoset ovat hoitaneet jo useamman vuoden ajan.

Toimiva talli ja ympäristö –infotilaisuudet

Hevonen hoitaa perinnemaisemaa 18.8.2010: HevosAgro järjesti infoiltapäivän yhteistyössä YmpäristöAgro hankkeen kanssa Rannan tilalla Siikajoella. Infossa tutustuttiin mahdollisuuteen käyttää hevosta perinnemaiseman hoidossa. Tilaisuuteen osallistui 25 henkilöä.

Hevosten hyvinvointi ja ympäristö - Vaatimukset talleille ja hevosten pidolle – tilaisuuksiin 4.11.2010 Oulussa ja 5.11.2010 Ylivieskassa osallistui yhteensä 56 henkilöä. Infopäivissä Susanna Särkijärvi ja Heini Linatti jakoivat ajantasaista tietoa lainsäädännön vaatimuksista ja yleisistä suosituksista tallirakenteille ja -ympäristölle sekä hevosten pidolle hevosten hyvinvoinnin ja ympäristön näkökulmasta.

Hevostilan ympäristörakenteet -infopäivissä 27.11.2010 Kalajoella ja 3.12.2010 Muhoksella Merja Talvitie luennoi lantahuoltoa ja lantalan rakentamista, hevosten ulkoilu- ja urheilualueiden suunnittelua ja sijoittelua, rakentamista ja kunnossapitoa sekä tallialueiden peruskuivatusta ja valumavesien käsittelyä. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 35 henkilöä.

Hevosen tilantarve, rakentaminen -infotilaisuudet

HevosAgron tallirakentamiseen liittyvän tiedotustilaisuussarjan käynnisti valtakunnallisen Hevosyrityshuippukuntoon –hankkeen toteuttama Tallirakentamisen teemapäivä (2) - **Ulkoilu- ja urheilualueet ja rakentamisen hyviä käytäntöjä** 7.10.2011 Oulussa.

Aiheen käsittelyä jatkettiin 25.11.2011 **Tallirakentamisen hyviä käytäntöjä I –** tilaisuudessa Haukiputaalla. Päivän aiheina oli tallirakennusprojektin eteneminen, eläinsuojelu- ja ympäristövaatimukset, tuettava tallirakentaminen ja sen vaatimukset sekä tallin jäte- ja valumavesiasiat kuntoon, joista luennoivat Merja Talvitie, Heini Linatti, Jari Lehto ja Janne Pulkka. Paikalla oli 17 kuulijaa, joista osa kuntien rakennustarkastajia ja muita virkamiehiä.

HevosAgron tallirakentamiseen liittyvän tiedotustilaisuussarja jatkui **Tallirakentamisen hyviä käytäntöjä II** –tilaisuudella Oulunsalossa 9.5.2012. Ari Väisänen Ypäjän hevosopisto, Auli Teppinen ProAgria Uusimaa ja Maiju Ahti Mty Aktiivitalli luennoivat tallin rakennusmateriaaleista ja toimivasta toteutuksesta hyvin käytännön läheisesti, kokemuksista hevostallin koneellistamisesta sekä aktiivitalleista ja ruokinnan automatisoinnista. Paikalla oli 29 kuulijaa.

15.9.2012 järjestettiin Äimärautiolla Oulussa yhteistyössä Oulun Läänin Hevosenomistajain yhdistyksen ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kanssa **Tallien paloturvallisuus** –päivä, johon osallistui 19 henkilöä. Luennolla käytiin laajalti läpi tallien paloturvallisuuteen liittyviä seikkoja ja käytännössä harjoiteltiin alkusammutusta. Tilaisuudessa saadut tiedot ja taidot oikeuttavat osallistujat AS1-alkusammutuskortin lunastamiseen.

Paloturvallisuus –päivässä harjoiteltiin sekä sammuttimen että sammutuspeitteen käyttöä.

Maankäytön suunnittelu ja hevosella liikkuminen –infotilaisuudet

Maankäytön suunnitteluun ja hevosella liikkumiseen liittyen HevosAgro järjesti **Hevonen yhdyskuntarakenteessa** seminaarin 10.5.2011 Oulussa. Seminaarin aiheita olivat mm. hevostalous elinkeinona ja harrastuksena, maankäyttö- ja ympäristökysymykset sekä eläinsuojelu. Valtakunnan tason asiantuntijat kertoivat hevostalouden tilanteesta sekä sen huomioon ottamisesta osana muuta yhdyskuntarakennetta. Paikalla oli 39 osallistujaa. Seminaariesitykset videoitiin ja ne ovat katsottavissa HevosAgron internetsivuilla www.proagriaoulu.fi/hevosagro.

16.11.2012 järjestettiin Oulussa **Reitistöseminaari**, joka oli suunnattu hevosalan toimijoille, kuten yrittäjille, tallin pitäjille, seuroille, hevosen omistajille, sekä kuntien maankäytönsuunnittelun, ympäristötoimen, rakennusvalvonnan, liikuntatoimen yms. viranomaisille sekä muille sidosryhmille. Tilaisuuden tavoitteena oli luoda yleiskuva hevosella liikkumisen pelisäännöistä sekä mahdollisuuksista luoda parempia puitteita hevosilla liikkumiselle, ilman ongelmia naapuruston kanssa. Paikalla oli yhteensä 24 kuulijaa, joista yli puolet sidosryhmien edustajia.

Hevosheinän viljelijät seurasivat Muhoksen Koivikon auditoriossa mielenkiinnolla laatuheinän tuotannon käytännön oppeja.

Elinvoimainen elinkeinotoiminta

Hevosmatkailu Pohjois-Pohjanmaalla –seminaarissa 4.5.2011 Limingassa kuultiin Pohjois-Pohjanmaan hevostaloudesta ja hevosmatkailusta, valtakunnallisista hevosmatkailun kehittämishjelmasta ja tuotesuosituksista ja hevosmatkailuyrittäjän kokemuksista. Tilaisuudessa keskusteltiin maakunnan yhteisistä tavoitteista ja kehittämistarpeista. Taustatietona tilaisuudelle toteutettiin kysely maakunnan hevosmatkailupalveluja tarjoaville yrityksille. Tapaamiseen osallistui 10 henkilöä.

Laatuheinärenkaan perustamiseksi järjestettiin info 22.6.2011 Limingassa. Tilaisuudessa Etelä-Suomen laatuheinärenkaan sihteeri Markku Lappi kertoi laatuheinärenkaan eduista ja mahdollisuuksista, organisoinnista sekä perustamisesta. Samalla keskusteltiin tarvittavista jatkotoimista Pohjois-Pohjanmaalla. Paikalla oli 14 osallistujaa.

Kempeleessä 13.2.2012 järjestettiin infopäivä hevoyrittäjän työhyvinvointiasioista: **Voitko hyvin - voiko hevosesi ja yrityksesi hyvin?** Tilaisuudessa kuultiin asenteen vaikutuksesta työilmapiiriin ja hyvinvointiin sekä Pohjois-Pohjanmaan hevotalousyrittäjien työhyvinvointia selvittäneen kartoituksen tuloksia sekä saatiin aivan käytännön vinkkejä työssä jaksamiseen. Tilaisuuteen osallistui 13 erittäin aktiivista hevostalousyrittäjää. Kaikkien toiveena on, että verkostoitumistapaamisia työhyvinvoinnin tiimoilta järjestettäisiin jatkossakin.

Laatuheinärenkaan käynnistämiseen liittyen järjestettiin kaksi heinän viljelijöille suunnattua, mutta myös kaikille muille avointa tilaisuutta: **Hevosien ruokinta, rehun laatu ja hyvinvointi** 24.2.2012 Ruukissa ja **Hevosheinää viljelemään** 23.4.2012 Muhoksella. Päivien aikana saatiin erittäin kattava tietopaketti hyvän

heinän merkityksestä hevosen ruokinnassa sekä hyvän heinän viljelyn käytännöistä. Asiantuntijoina olivat Elena Autio Hevostietokeskuksesta, Antti Suokunnas MTT:ltä sekä laatuheinän tuottaja Anita Kaakkola. Lisäksi kuultiin mm. esimerkkitallien käytännöistä heinän hankinnassa. Päivät olivat erittäin suosittuja, niihin osallistui Ruukissa 43 ja Muhoksella 38 osallistujaa, joista Ruukissa noin kolmannes ja Muhoksella lähes kaikki tuottivat heinää hevosille.

Pohjois-Pohjanmaan Hevosyrittäjäpäivät kokosivat yhteen kolmisenkymmentä alan yrittäjää ja yrittäjäksi aikovaa Maalaiskartano Pihkalaan, Kestilään 20.-21.11.2012. Tilaisuuden juonsi hevosityrittäjä ja olympiavoittaja Toni Nieminen, joka tsemppasi omassa luennossaan yrittäjiä etsimään aikaa tavoitteen asetteluun ja myönteiseen ajatteluun. Päivien asiantuntijaluennoissa kuultiin paljon tärkeää asiaa yrittäjien arkeen; tuotteistamisesta, hinnoittelusta, työntekijän palkkaamisesta, viestinnästä ja markkinoinnista. Hevosyrittäjäpäivät olivat ProAgria Oulun hallinnoiman HevosAgro- Valjastettua tietoa tiedonvälityshankkeen loppuhuipennus ja samalla lähtölaukaus HevosAgro II –Kehittäen kärkeen elinkeinojen kehittämishankkeelle. Hevosyrittäjäpäivät järjestettiin yhteistyössä valtakunnallisen Hevosyrittäjäshuippukuntoon –hankkeen kanssa.

Tietoiskut, luennot

Hevosalan tapahtumien ja muiden järjestämien tilaisuuksien yhteydessä pidettiin hankeaikana yhteensä 13 tietoiskua ja luentoa hankkeeseen, hevostalouteen, hevosten hyvinvointiin, ympäristöasioihin ja maankäyttöön liittyen. Luennot ja tietoiskut olivat pituudeltaan noin 1-3 tuntia.

Hanketta esiteltiin Oulun seudun ammattiopiston Pudasjärven yksikössä 13.9.2010, Pohjois-Suomen Ratsastusjaoston Superviikonloppuna 6.11.2010 sekä ProAgria Oulun toimihenkilöpäivillä Rokualla 2.12.2010. HevosAgro järjesti myös luennot Hevostalouden kehittämisestä Oulun seudun ammattiopiston Pudasjärven yksikössä 13.9.2010 sekä Hevosen hyvinvoinnista Pohjois-Suomen Ratsastusjaoston Superviikonloppuna 6.11.2010.

Hanketta esiteltiin Korvenkylän nuoriseurantalolla järjestetyssä talvirieha – tapahtumassa 19.3.2011 Oulussa. Paikalla oli Oulun kaupungin kaavoittaja kertomassa hevosten huomioon ottamisesta Korvenkylän uudessa asemakaavassa. Pohjanmaan Hevosjalostusliiton kevätkokouksessa Oulaisissa 9.4.2011 pidettiin luento hevosten pidosta annetuista eläinsuojelumääräyksistä.

Hanketta esiteltiin Suomen hevuskoulujen neuvottelupäivillä Ruukissa 6.10.2011. Tilaisuudesta saadussa palautteessa todettiin muun muassa, että HevosAgro-hankkeen materiaalia on otettu käyttöön Ypäjän Hevosopistolla ja useissa muissa oppilaitoksissa.

Pohjois-Suomen Ratsastusjaoston järjestämässä Ratsastuksen superlauantaissa 5.11.2011 oli luento Hevosalan kehittämisestä Pohjois-Pohjanmaalla ja hankerahoitusinfo. Puhujina olivat projektipäällikkö Heini Linatti ja Piia Karttunen Jomma ry:stä.

HevosAgro järjesti luennon aiheesta Hevostalous ja kaavoitus KantriOulu – hankkeen järjestämässä virkamiesten maamieskoulussa 25.1.2012. Tilaisuus järjestettiin uuden SuurOulun maankäytön suunnittelusta vastaaville, joita paikalla olikin 19. Luennolla kerrottiin hevostalouden huomioon ottamisesta kuntien kaavoituksessa ja Tyrnävän kunnan aluearkkitehti Marja Kuisma esitteli Tyrnävän kunnan Palkin hevosalueen kaavoitusprosessia.

HevosAgro järjesti yhteistyössä Haapajärven Ravi ry:n kanssa luennon seuran kevätkokoukseen yhteyteen 4.4.2012. Luennolla eläinlääkäri Heidi Kellokoski-Kiiskinen luennoi hevosen terveydenhuollosta ja haavojen hoidosta.

Best Practise -vierailut

Hankkeessa ei järjestetty varsinaisia Best practise -vierailuja. Muiden tapahtumien yhteydessä järjestettiin tutustumiset hevosten käyttöön maisemalaidunnuksessa sekä Ruukin maaseutuopiston talliin ja erityisesti hevosten ruokintaan.

Syksyllä 2011 suunniteltiin järjestettäväksi opintomatka hevostalousyrityskohteisiin Länsi- ja Keski-Suomeen. Opintomatka jouduttiin perumaan, koska osallistujamäärä oli vähäinen ja viime hetkellä ei enää pystyttävä vaihtamaan esimerkiksi varattua bussikuljetusta pienempään. Opintomatkan suunnittelusta sovittiin hankesuunnitelmasta poiketen ELY-keskuksen kanssa sekä ohjausryhmässä.

Valtakunnallisen tiedon hyödyntäminen ja jakaminen

Tiedotustilaisuuksien sisällöstä on koottu yhteenvetoja ja ppt-esityksiä hankkeen internetsivuille. Vastaavasti sivuilta löytyy linkit keskeisiin valtakunnallisiin lisätietolähteisiin.

Hankkeessa on tuotettu **Meidän tallikansio** -materiaali, johon on koottu ohjeet keskeisistä tallitoimintaan liittyvistä vaatimuksista. Kansio toimii myös ”tallin johtamisjärjestelmä” –kansiona, johon on varattu omat lomakkeet ja välilehdet erilaisille tallille välttämättömille asiakirjoille ja kirjanpidolle. Tiedotekansio sisältää muun muassa seuraavaa tietoa:

- hevosten hyvinvointi ja turvallisuus
- toimiva talli ja ympäristö, hevosen tilantarve,
- hevosella liikkuminen

Tallikansion aineistot ovat saatavilla sähköisessä muodossa hankkeen internetsivuilla ja kansion saa maksutta myös postitse. Kansiota on markkinoitu talleille ja sidosryhmille sähköpostitse sekä internetsivuilla.

Videoaineiston tuottaminen

HevosAgrossa tuotettiin hankesuunnitelman mukaisesti 4 kpl tiedotusvideoita ja johdanto, kestoaltaan yhteensä 45:58 minuuttia. Materiaali kuvattiin hankkeen aikana sen tapahtumissa sekä alan kohteissa. 2.-4.11.2010 kuvauksia tehtiin Taipaleen tallilla Kiimingissä, Pudasjärven ammattiopistolla, ABC-tallilla ja Karenin tallilla Haukiputaalla sekä Äimärautiolla Rantatallilla ja OR maneesilla. Samalla haastateltiin läänineläinlääkäri Sirkka Hankosta sekä tutkija Susanna Särkijärveä.

Aihepiireinä oli mm. lantahuolto, tarhasuojat ja tallirakenteet, reitistöt ja maneesin pohja sekä hevosten hyvinvointi ja ymÄristövaatimukset. Kuvaukset jatkuivat 3.-4.3.2011, jolloin kuvauksia tehtiin Ruukin maaseutuopistolla, Tuomikosken Ratsutilalla, Oulusalon Ratsastuskoululla ja Äimäraution hevosurheilureittien rakennustyömaalla. Samalla haastateltiin MMT dosentti Markku Saastamoista ja projekti-insinööri Vilho Vanhataloa. Aihepiireinä oli mm. ruokinta, reitistöt ja hevosten hyvinvointi sekä tallirakennusprojekti. DVD-kuvaukset saatiin päätökseen syksyllä 2011. 20.9.2011 kuvauksia tehtiin Aktiivitalli Gunnarsberg Inkoossa ja Primus-tallilla Espoossa sekä 4.11.2011 Oulussa Äimärautiolla.

Neuvonta DVD "Hyvinvoiva hevonen" valmistui keväällä 2012. Neljä videotakoostetta: "Hevonen tarvitsee tilaa", "Tallia rakentamaan", "Hevonen ja ympÄristö" ja "Hyvinvoiva hevonen" sekä johdanto, sisältävät hevosten pitoon ja hoitoon liittyvää perustietoa. Videot on ladattavissa hankkeen internetsivuilta.

Videotuotanto toteutettiin julkisten hankintojen Hilma-palvelussa kilpailutettuna ostopalveluna. KÄsikirjoitukset valmisteltiin yhteistyössä tuottajan ja hankkeen kanssa. Tuotannon toteutti Procam Oy.

HevosAgro-hankkeen 10.5.2011 järjestÄmän Hevonen yhdyskuntarakenteessa -seminaarin esitykset videoitiin. Luennot materiaaleineen on katsottavissa hankkeen internetsivuilla.

4.11.2011 kuvauksien yhteydessÄ tehtiin myös projektipÄällikkö Heini Iinatin haastattelu aiheesta "Hevonenkin on hyvä kuntalainen". Haastattelusta koostettiin videouutinen Kunta TV-sivustolle: <http://www.kunta.tv/web/guest?fileId=89617>.

Elinvoimaisen elinkeinotoiminnan edellytykset ja palveluiden saatavuus

Hankkeen aikana Pohjois-Pohjanmaan heinÄnviljelijät perustivat laatuheinÄn tuottajarenkkaan. LaatuheinÄrenkaalle avattiin HevosAgron internetsivujen yhteyteen sivusto, jonka kautta asiakkaat saavat lisätietoa hevosten ruokinnasta, hyvÄn heinÄn ominaisuuksista sekä löytävät viljelijöiden yhteystiedot. Hankkeen aikana hankittiin ostopalveluna hevosalan palveluhakemiston sivupohjan tekninen toteutus. Keskeisten palveluiden kokoaminen sivustolle jäi kuitenkin tekemättÄ ja se toteutetaan HevosAgro II -hankkeen aikana.

Hanke on ollut mukana valtakunnallisen Laidunpankki -sivuston (www.laidunpankki.fi) kehittämisessä ja tiedottanut maakunnan alueella laidunpankin mahdollisuuksista.

Tiedonhankinta neuvonnan tarpeisiin

HevosAgron projektipÄällikkö osallistui Euroopan mittakaavassa merkittÄvimpiin hevosalan messuihin Equitanaan Saksassa 10.-14.3.2011 sekä Welsin hevosmessuille ItÄvallassa 26.-29.4.12. Molemmilla matkoilla tutustuttiin myös useisiin muihin talli- ja yritys kohteisiin. Lisäksi projektipÄällikkö osallistui Hevostietokeskuksen järjestÄmÄlle opintomatalle Ruotsiin 7.-8.5.2012. Kaikista ulkomaan matkoista on laadittu erilliset matkakertomukset, jotka on julkaistu HevosAgron internetsivuilla. Lisäksi FaceBook -sivuille on koottu runsaasti kuvia kuvatekstein.

Projektipäällikkö osallistui myös ProAgrian Hevosneuvojen päivillä tallivierailuihin Primus-tallille ja Wiknerin Ratsutilalle 12.10.2010 sekä Enjalan tallille 16.5.2012.

Tiedon välittäminen neuvontatyöhön

Kaikki tiedotushankkeen aikana koottu tieto ja informaatiotilaisuudet on suunnattu myös pysyvän neuvonnan tarpeisiin ja käyttöön jatkossa. Materiaali on käytettävissä HevosAgron internet-sivuilla ja sitä on hyödynnetty runsaasti mm. hevosityritysten MASVA-neuvonnassa. HevosAgron tilaisuuksiin on osallistunut aihepiiristä riippuen myös ProAgrian neuvoja, mm. kasvinviljelyneuvoja ruokintaan ja heinäntuotantoon liittyviin infoihin, yritys- ja talousneuvoja yrittäjyyteen liittyviin infoihin sekä kotieläinneuvoja ruokintaan liittyviin infoihin. Lisäksi Maveplan Oy:n rakennussunnittelija on osallistunut tallirakentamiseen liittyviin infoihin.

Selvitykset

Taustatietona Hevosmatkailu Pohjois-Pohjanmaalla -tilaisuudelle toteutettiin kysely maakunnan hevostenmatkailupalveluja tarjoaville yrityksille. Kartoituksen toteutti työharjoittelija Merja Koisitinen.

Yhteistyössä ProAgria Oulun hallinnoiman MASVA-hankkeen kanssa toteutettiin Hevosyrittäjien työhyvinvointi –kartoitus. Kartoituksen toteutti hevosalalla yrittäjänä 10 vuotta toiminut Minna Rautioaho osana työhyvinvointikoordinaattori-koulutusta. Raportti kartoituksesta valmistui syksyllä 2011. Tulosten perusteella järjestettiin hevostalousyrittäjille työhyvinvointipäivä vuonna 2012.

Taloustieteen opiskelija Outi Kenttä teki kartoituksen sähköisen liiketoiminnan kehittämistä ja hyödyntämistä hevostaloudessa. Tavoitteena oli selvittää kuinka ammatinharjoittajat ja harrastajat hyödyntävät sähköisiä palveluita, onko tietotaidossa puutteita tai kehitystarpeita ja kohtaavatko kysyntä ja tarjonta. Lisäksi kartoitettiin, onko alalla tarvetta lisätä koulutusta tai tiedotusta sekä ymmärtämystä ja osaamista sähköisten palveluiden hyödyntämisessä. Tuloksia hyödynnetään yrittäjien neuvonnassa jatkossa.

Paikallisten yhteistyön ja kehittämistoiminnan käynnistymisen aktivointi

Yhteistyötä ja paikallisen kehittämistoiminnan aktivointia on tarjottu ravi- ja ratsastuseuroille kirjeitse ja sähköpostitse sekä osana tiedotusta. Kehittämistoiminnan mahdollisuuksia on käsitelty myös useammassa hankkeen järjestämässä luennoissa ja tietoiskuissa.

Verkostoitumistilaisuuksia on järjestetty eri tahojen kanssa paikallisten kehittämistoimien käynnistämiseksi tarve- ja toivelähtöisesti:

- Yhdessä teemme enemmän, Oulun seudun ratsastustoiminnan yhteistyön kehittäminen, 25.11.2010
- Oulun läänin hevosenomistajien yhdistys, yhteistyön kehittäminen 16.1.2011
- Haapaveden ammattiopisto, hevostenmatkailun kehittäminen, paikallisen kehittämistoiminnan aktivointi, 1.3.2011
- Muhoksen ravinaiset, paikallisen kehittämishankkeen suunnittelu, 1.3.2011

- Pohjolan Hevosystävät ry, Suomen Ratsastajainliitto, Oulun Pokaali ry, Äimäraution alueen kehittäminen, 9.3.2011
- Oulun kaupunki, Korvenkylän alueen talliyrittäjät, Hevostalouden huomioon ottaminen alueen asemakaavoituksessa, 15.3.2011
- Oulun kaupunki, Pohjolan Hevosystävät ry, Oulun Ratsastajat ry, Äimäraution hevosurheilureitistön kehittäminen, 5.4.2011
- Yhdessä teemme enemmän, Oulun seudun ratsastustoiminnan yhteistyön kehittäminen, 12.4.2011
- Pohjois-Suomen hevosurheilukeskus, Ruukin maaseutuopisto, hevosurheilukeskuksen kehittäminen, 18.4.2011
- Pohjolan Hevosystävät ry, Äimäraution ravirata-alueen kehittäminen, 28.4.2011
- Hevosten Pohjois-Pohjanmaa –kehittämishjelman seurantaryhmä, Oulu 9.11.2011.
- Laatuheinärenkaan perustamiseen liittyvät viljelijätapaamiset 17.11.2011 ja 26.1.2012 Limingassa sekä perustamiskokous Oulussa 1.3.2012. Laatuheinärenkaas kokoukset myöskin 12.6.2012 Nurmen kasvuohjelmapäivän yhteydessä Muhoksella ja 5.10.2012 Limingassa.
- Haapajärvi, raviradan kunnostushanke, suunnittelukokous 22.9.2011
- Oulun kaupunki / KantriOulu –hanke, Pikku-Farmarit suunnittelukokous 29.11.2011
- Oulun kaupunki / KantriOulu –hanke, Maaseutumatkailun kehittäminen 7.12.2011
- OSEKK Hevosalan koulutuksen tutkintotiimi, Pudasjärvi, 30.1.2012
- Oulun Pokaali –hankkeen suunnittelu, Liikuntavirasto, Oulu, 3.2.2012
- Pikkufarmarit –tapahtuman suunnittelu 13.3.2012 Oulussa ja 16.8.2012 Yli-iissä
- Äimäraution ravirata-alueen ympäristön parantaminen, Oulu 5.11.2012

4.4.5 Tiedotus hankkeessa

HevosAgron tapahtumista ja niiden aihepiireistä sekä ajankohtaisista hevosalan asioista tiedotettiin tiedotusvälineille lehdistötiedottein, yhteensä 20 kpl:

- HevosAgro – tietoa hevosalan tarpeisiin 12.2.2010
- Laidunkauden avaus lähenee myös hevosille 15.4.2010
- HevosAgro välittää Kuninkuusravien Ravitorilla tietoa hevosalan tarpeisiin 23.7.2010
- Hevonen perinnemaiseman hoitajana 23.7.2010
- Hevosten kanssa turvallisesti tiellä 27.9.2010
- Hyvinvoiva hevonen hyvässä ympäristössä 26.10.2010
- Hevostilan pihapiiri kuntoon 23.11.2010
- Hyviä hevosia omasta maakunnasta 25.3.2011
- Laatuheinää hevosille - kannattavaa yritystoimintaa maaseudulle 8.4.2011
- Pohjois-Pohjanmaan hevosyrittäjien työhyvinvointia selvitetään 20.4.2011
- Hevonen yhdyskuntarakenteessa 3.5.2011
- Kengityksen huippuammattilainen Ruotsista luennoi Oulussa 18.5.2011
- Laatuheinää hevosille - kannattavaa yritystoimintaa maaseudulle 11.7.2011
- Hyvinvointiin tähtäävä hevosten käsittely saa harrastajat liikkeelle 12.10.2011

- Oppia turvallisuuteen ja pelastustoimintaan hevosten kanssa toimittaessa 7.12.2011
- Hevosyrittäjän arjessa korostuu alan toiminta elämänarvona 16.1.2012
- Sopivat varusteet hevosellesi - hyvinvointiteemat kiinnostavat jälleen 26.1.2012
- Laatuheinää hevosille - Pohjois-Suomen laatuheinärengas perustettu 18.4.2012
- Suureläinten pelastus - oppia teoriassa ja käytännössä 12.6.2012
- HevosAgro - tietoa hevosalan tarpeisiin, Hyvinvoiva hevonen -DVD julkaistu 26.6.2012

Kaikista hankkeen tapahtumista ilmoitettiin HevosUrheilu – lehdessä sekä ProAgria Oulun tapahtumakalenterissa internetsivuilla www.proagriaoulu.fi. Kuninkuusravien infoteltasta ilmoitettiin myös Maaseudun tulevaisuuden kuninkuusraviliitteessä, Hevonen hoitaa perinnemaisemaa –infosta Siikkis-lehdessä ja Hevosten kuljettaminen, Ruokinta ja perusrehujen tuotanto, Hevosheinää viljelemään, Eläinkuljetukset ja Suureläinpelastus –infoista Maaseudun tulevaisuudessa ja Hevonen yhdyskuntarakenteessa –seminaarista sanomalehti Kalevassa. Kuusamossa järjestetystä Hevosen hvinvointi ja terveydenhuolto –tilaisuudesta ilmoitettiin Koillissanomissa. Ylivieskan nurmipäivien infopisteestä ilmoitettiin Suomalainen maaseutu, Kalajokilaakso ja Nivala –lehdissä. Kesällä 2012 hankkeesta ilmoitettiin myös MTK:n teemanumeroissa Pudasjärvellä ja Merijärvellä. Kulloinkin ajankohtaisita infopäivistä oli ilmoitukset myös neljä kertaa vuodessa ilmestyvässä Maaviesti-lehdessä.

Sidosryhmille, kuten alueen hevostalousyrittäjille ja järjestöjen edustajille, tiedotettiin hankkeesta ja sen tapahtumista sähköpostitse sekä Oulun ravien, Keskisen ravikeskuksen sekä Pohjois-Suomen ratsastusjaoston internetsivuilla. HevosAgron tapahtumat olivat näkyvillä myös muiden tahojen tapahtumakalentereissa, kuten www.hippolis.fi –sivustolla sekä mm. Uutispuuro-hankkeen internetsivuilla. Hevonen yhdyskuntarakenteessa –seminaarista tiedotettiin sähköpostitse myös kuntien virkamiehille ja päätöksentekijöille. Tapahtumat olivat mukana myös MTK-Pohjois-Suomi ry:n Maaseutuelinkeinojen kehittämisen tiedotus-, koordinaatio- ja aktivointihankkeen hanketiedotteessa.

HevosAgro on myös toimittanut toimittajille pyynnöstä materiaalia mm. laatuheinästä ja hevosten pidosta omassa pihassa sekä suunnitellut yhteistyössä Uutispuuro – hankkeen kanssa hevosaiheita osaksi Uutispuuron tiedotusta. HevosAgro kirjoitti jutun Hevostallien ympäristöimago – pienillä teoilla suuri merkitys Ratsujalostusliiton FWB-hevoset jäsenlehteen.

HevosAgro näkyi eri tiedotusvälineissä hankkeen aikana yhteensä noin 54 kertaa. Lisäksi hanke on ollut näkyvillä eri tahojen internetuutisissa lukuisia kertoja.

- Maaseudun tulevaisuus, Pohjois-Pohjanmaalla hevostiedotushanke, 19.2.2010
- Maaviesti 2/2010, HevosAgro välittää tietoa hevosalan tarpeisiin
- Pooki radiossa, HevosAgro ja Pohjois-Pohjanmaan hevostalouden kehittäminen, 21.4.2010
- Yle Oulu Radiossa, Hevostalouyrittäjyys City-maalaisen laidunkausi ohjelmassa, 20.5.2010
- Laidunnusjuttu, MTV 10-uutiset, haastattelussa Riikka Lamberg, Oulu, Juurussuo, 7.6.2010
- Keskipohjanmaa -lehti, Laatuheinästä erikoistuote, 6.7.2010
- Tervareitti, Hevosala tarvitsee kasvojen kohotusta 20.7.2010
- Maaseudun tulevaisuus, Pohjois-Pohjanmaan hankkeessa ympäristöasiaa, 23.7.2010
- Sanomalehti Kaleva, Unelma hevostilasta toteutuu, 7.8.2010,
- Pooki radio, Hevonen hoitaa perinnemaisemaa, 16.8.2010
- Sanomalehti Kaleva, Rannan tilalla laiduntavat hevoset tekevät kesän, 19.8.2010,
- Suomenmaa, Hevoset lomailevat maisemaa hoitaen, 20.8.2010
- Maaseudun tulevaisuus, Hevonen on oiva maiseman hoitaja, 25.8.2010
- Siikajokilaakso, Hevoset parturoivat perinnemaisemaa, 26.8.2010
- Maaviesti 3/2010, Hevoskuljetus vaatii tietoa ja taitoa,
- Iijokiseutu, Hevosten kanssa turvallisesti tiellä - Kuka saa hevosta kuljettaa? 11.10.2010
- Kalajokilaakso, Hevosten kuljetus ammattilaistuu, 11.10.2010
- Radio Pooki, Hyvinvoiva hevonen hyvässä ympäristössä 29.10.2010,
- Keskipohjanmaa lehti, Asiaa hevosten pidosta, 28.10.2010
- Maaviesti 4/2010, Hyvässä ympäristössä hevonen voi hyvin 4/2010
- Uutispuuro-lehti 2/2010, Oma Idylli lissä, Hevosbuumi näkyy kiinteistövälityksessä, Hevonen pitää maiseman kunnossa, Sepän työtä vanhassa miljöössä –jutut
- Maaseudun tulevaisuus, Hyvin hoidetut ympäristöasiat kilpailuetu talliyrittäjälle, 15.11.2010
- Hevoset ja Ratsastus, Hevosten kanssa maalla, 7/2010
- Maaviesti 2/2011, Hyviä hevosia omasta maakunnasta
- Hevoshuolto kohenisi laatuheinäringillä, Kalajokilaakso 22.4.2011
- Miten menee hevosyrittäjillä, Kalajokilaakso 22.4.2011
- Hevoryrittäjien työhyvinvoinnista kartoitus, Kaleva 22.4.2011
- RJK:n FWB-hevosetlehti 2/2011, Hevostallien ympäristöimago – pienillä teoilla suuri merkitys
- Hevonen yhdyskuntarakenteessa –haastattelu, YLE-Radio Oulu, 10.5.2011
- Hevosten laatuheinän markkinan kasvavat, Maaseudun tulevaisuus 15.8.2011
- Pohjois-Pohjanmaalle suunnitellaan laatuheinärengasta, Tervareitti 19.8.2011
- Maaviesti 3/2011, Laatuheinää hevosille

- Radio Pooki, Hyvinvointiin tähtäävä hevosten käsittely saa harrastajat liikkeelle, aamukahvi 14.10.2011
- Urheilu- ja harrastehevosten hyvinvointi kiinnostaa, HevosUrheilu 14.10.2011
- Talleille haetaan bisnesvoimaa, Oulu-lehti 29.10.2011
- Maaviesti 4/2011, Hevosala on yrittäjälle elämän arvo
- YLE-paikallisradio, Oppia turvallisuuteen ja pelastustoimintaan hevosten kanssa toimittaessa 9.12.2011
- Keskipohjanmaa, Laumana pelastaminen parasta, 11.12.2011
- Kaleva, Hevonen on hurja, 17.1.2012
- Kalajokilaakso, Satulasepät ovat harvassa 30.1.2012
- Kaleva, Yhteinen työkalu vaatii sovittamista 14.2.2012
- Maaseudun tulevaisuus, Hevosyrittäjän arki on täynnä työtä, mutta myös työn iloa, 10.2.2012,
- Yle/Oulu, Hevostallilla tehdään pitkää päivää 13.2.2012 Netti + Radio
- Kaleva, Viisi kilometriä hevosreittejä, 2.4.2012
- Maaviesti, Haaveena oma talli? –juttu, 2/2012
- Pudasjärvi –lehden MTK teemanumero, Laatuheinää hevosille, 25.4.2012
- Kaleva, Hevoshullut esiintyvät raviradalla, 9.9.2012
- Kaleva, Huolellisuus tallin paras vakuutus, 9.10.2012
- Maaviesti 3/2012, Kursseilta oppia turvalliseen tallin pitoon
- Hevosenomistaja 5/2012, Oulussa järjestettiin hevostallien paloturvallisuuskoulutus
- Suomenmaa, Tallin takana muhii energia-äärre, 31.10.2012
- Kaleva, Lammas on oiva terapeutti, 20.11.2012
- Siikajokilaakso, Oma aikaa, kynä ja paperi, 22.11.2012
- Maaviesti 4/2012, Hevosalaa kehittämään!

4.4.6 Hankkeen talous ja hankinnat

Hanke toteutui kustannusarvion ja rahoituspäätöksen mukaisessa laajuudessa. Kustannukset hankeajalla (1.1.2010 – 31.12.2012) ovat olleet yhteensä 398 230,91 €. Kustannusarvio koko hankeajalle (1.1.2010 – 31.12.2012) oli 398050 €. Kustannukset ovat rahoituspäätöksen sekä hankesuunnitelman mukaisia. Kustannuslajeittain ne vastaavat sitä suuruusluokkaa, joka hankesuunnitelmassa on arvioitu.

ProAgria Oulu kilpailutti organisaation ja sen hallinnoimien hankkeiden viestintäpalvelut julkisella hakumenettelyllä. Tarjouspyyntö julkaistiin Hilma-tietokannassa (www.hankintailmoitukset.fi) ja ProAgria Oulun internetsivuilla. Tehtävät sisältävät mm. tiedotus- ja markkinointimateriaalien sekä raporttien ja julkaisujen graafista suunnittelua, toimittamista ja taittoa (painotuotteita, internetmateriaalia), tapahtumatiedotusta ja ilmoitusten toimittamista, kuvankäsittelyä sekä paino- ja/tai kopiointityön ja vastaavien muiden markkinointituotteiden valmistuksen kilpailuttamista, tilaamista ja laadunvalvontaa. Kilpailutuksen perusteella kokonaistaloudellisesti edullisimmiksi osoittautuneiden tarjoajien kanssa tehtiin puitesopimus. HevosAgron viestintäpalvelut on hankittu puitesopimukseen mukaisesti.

HevosAgro –hankkeessa toteutettavien neuvonta/tiedotusvideoiden tuottamisesta dvd- ja internetkäyttöön pyydettiin vastaavasti tarjousta julkisella hakumenettelyllä. Tarjouspyyntö julkaistiin 16.6.2010 ja sitä täydennettiin 21.6.2010 Hilma-tietokannassa (www.hankintailmoitukset.fi) ja ProAgria Oulun internetsivuilla. Tilaussopimus tehtiin kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi osoittautuneen tarjoajan kanssa.

Muiden toteutettujen hankintojen (koneet, laitteet, tarvikkeet, tilat) osalta on tehty paikkakunnan hintatason arviointia mikäli mahdollista vähintään kolmelta tarjoajalta. Asiantuntijaluennosijoista on pyydetty tarjoukset 1-3 eri taholta aihepiiristä ja asiantuntijoiden saatavuudesta riippuen.

5 Hankkeen tulosten arviointi

Hanketta on toteutettu pääosin hankesuunnitelman ja rahoituspäätöksen mukaisesti sekä aikataulussa.

5.1 Tavoitteiden toteutuminen

Hankkeen tuloksia on arvioitu seuraamalla ja raportoimalla mm. seuraavia määrällisiä mittareita

- Esittelytapahtumien ja -tilaisuuksien määrä (tavoite 24, **toteutunut 28**)
- Verkostoitumistilaisuuksien määrä (tavoite 16, **toteutunut 26**)
- Infotilaisuuksien ja vierailujen määrä (tavoite 22, **toteutunut 44**)
- Pidettyjen tietoiskujen ja luentojen määrä (tavoite 16, **toteutunut 13**)
- Tilaisuuksien osallistuneiden määrä (tavoite 780 henkilöä, **toteutunut n. 2000 henkilöä + infopisteillä vierailleita noin 1800 henkilöä**)
- Laadittujen esitteiden määrä (tavoite 4, jakelu 2000, toteutunut 3 kpl + postikortit ja julisteet sekä ympäristöohjeet, **jakelu tuotteita yhteensä noin 11000 kpl**)
- Laadittujen lehdistötiedotteiden määrä (tavoite 14, **toteutunut 20**)
- Medianäkyvyys (tavoite 40 mediahavaintoa, **toteutunut 54**)

Lisäksi on seurattu neuvontakyselyjen määrää. Kyselyjä on tullut hankeaikana noin 110 kpl lähinnä sähköpostilla ja puhelimitse. Kyselyt ovat lisääntyneet hankkeen kuluessa, samalla, kun se neuvontakanavana on tullut tunnetummaksi. Kysymykset ovat koskeneet useimmiten tallirakentamista, tarhan pohjia, lantahuoltoa, tukia ja yritystoiminnan aloittamista.

Infotilaisuuksien yhteensä 1494 osallistujasta 20 % oli alan yrittäjiä. Tilaisuuksista erityisesti "Hevosten hyvinvointi ja ympäristö - Vaatimukset talleille ja hevosten pidolle", "Hevonen yhdyskuntarakenteessa", "Suureläinpelastus" ja "Hevosella liikkuminen ja reitistöt" infoihin osallistui runsaasti kuntien viranomaisia erityisesti ympäristö-, kaavoitus- sekä palo- ja pelastustoimesta.

5.1 Toteutuksen laadullinen arviointi

Hankkeen infotilaisuuksista on pyydetty palautetta käyttämällä internetpohjaista webropol-palvelua. Palautekyselyyn vastanneista suurin osa piti tilaisuuksia erittäin kiinnostavina (60 %) tai kiinnostavina (33 %). Tilaisuuksista saatu hyödyn arvioitiin asteikolla 1-5 olleen keskimäärin 4,1. Hyödyllisimpinä pidettiin hevosten terveyttä, käyttäytymistä ja käsittelyä sekä varsan jalka-asetoja ja kasvatusta yleensäkin koskevia infotilaisuuksia. Käytännön järjestelyjä (tiedotus, tilat

jne.) pidettiin hyvinä (46 %) tai erittäin hyvinä (36 %). Tieto tapahtumasta saatiin useimmiten sähköpostilla tai kaverilta ja internetsivuilta.

Lisää tiedotusta haluttiin eniten hevosten hyvinvoinnista ja eläinsuojeluvaatimuksista, hevosalan kehittämisen- ja rahoitusmahdollisuuksista sekä tallirakentamisesta. Vapaamuotoissa kommentteissa toivottiin eniten tietoa hevosen terveydenhuollosta, varsoista, urheilufysiologiasta ja valmennuksesta sekä ruokinnasta ja kengityksestä. Tietoa toivottiin jaettavaksi eniten sähköpostilla ja internetissä sekä tiedotustilaisuuksissa.

Hankkeen tuloksia on arvioitu myös tekemällä erilliset selvitykset yhteistyön ja tietoisuuden tasosta hankkeen alussa ja lopussa. Hankkeen tulosten ja vaikuttavuuden arviointiraportti, jossa tuloksia on verrattu myös lähtötilanteeseen on loppuraportin liitteenä. Ohjausryhmä on antanut oman arvionsa hankkeen toteutuksesta (ks. 5.4)

SRL Pohjois-Suomen Ratsastusjaosto palkitsi HevosAgro -hankkeen vuoden 2012 parhaana toimijana Kultaisen kavion gaalassa 2.2.2013. Palkinto perustui jäsenistön ehdotukseen ja äänestykseen.

5.3 Poikkeamat

Hankkeen toteutuksessa ja kustannuksissa ei ole ilmennyt merkittäviä poikkeamia hankesuunnitelmasta ja rahoituspäätöksestä.

Best practice –vierailuja toteutui suunniteltua vähemmän. Syynä tähän oli lähinnä hyvien kohteiden puuttuminen oman maakunnan alueelta ja korvaavaksi toimenpiteeksi suunnitellun opintomatkan peruuntuminen. Hevosalan internetpohjaisen palveluverkoston laadinta käynnistyi hankeaikana, mutta sen julkaiseminen siirtyi hankkeen jälkeiseen aikaan.

Edellä esitetyt asiat tullaan toteuttamaan osana HevosAgro II –kehittämisen kärkeen hanketta.

5.4 Ohjausryhmän arvio hankkeen toteutuksesta

Hankkeen tavoitteet perustuivat esiselvityshankkeeseen ja alan yhteiseen näkemykseen sekä olivat linjassa valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Tavoitteet olivat relevantteja ja täyttivät ansiokkaasti aitoja hevosalalla olevia käytännön tarpeita. Tavoitteet olivat osin vaatimattomia, mutta kohderyhmä oli haasteellinen ja esimerkiksi osallistumisinnokkuutta on vaikea ennustaa.

Tavoitteiden toteutumisessa onnistuttiin hyvin ja asetetut tavoitteet saavutettiin. Tiedonvälitys oli varsin monipuolista ja tavoitti myös sellaisia kohderyhmiä, joita ei aina tavoiteta (kunnat, viranomaiset, yritykset). Hanke on lisännyt positiivista mielikuvaa alasta ja lähentänyt toimijoita. Tiedonvälityksestä on koottu pysyvä tietopankki. Tavoitteista parhaiten ovat toteutuneet alan julkisuuskuvaan, ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin sekä kehittämisen toimintavalmiuksiin liittyvä tiedonvälitys sekä tiedonkulun ja verkostoitumisen edistäminen. Alan ja sidosryhmien

tietotason parantamiseen on luotu hyvät edellytykset. Hanke on aktivoinut paikallisten yhteistyö- ja kehittämistoimenpiteiden käynnistymistä ja toiminut esimerkkinä muille hanketoimijoille.

Hankkeen toimenpiteet toteuttivat asetettuja tavoitteita ja niissä onnistuttiin hyvin. Hanke edisti hevosalan myönteistä julkisuuskuvaa ja asiat olivat esillä laajasti tiedotuksessa ja eri tiedotusvälineissä. Yleisötilaisuudet (PikkuFarmarit ja Ookko nää hevostellu?) olivat hyviä ja tärkeitä tärkeitä avauksia yleiskuvan kannalta. Aiheista hyvinvoivat hevoset sekä toimiva talli ja ympäristö toteutui konkreettisia hyvin suunnattuja tietoiskuja ja tilaisuuksia, jotka antoivat käytännön työkaluja sekä yrittäjille että harrastajille. Näissä asioissa tietoisuus lisääntyi. Hanke tuotti konkreettisen tietopankin, joka on hyödynnettävissä myös jatkossa. Eniten parannettavaa jää elinvoimaisen elinkeinotoiminnan edellytysten ja palveluiden saatavuuden edistämässä, mutta työtä näiden teemojen parissa jatketaan HevosAgro II:ssa.

Hankkeen toteutuksessa ei ollut merkittäviä puutteita tai poikkeamia; tiedotus oli tehokasta ja budjetissa pysyttiin erinomaisesti. Palveluverkoston lopullinen toteutuminen jäi HevosAgro II – hankkeeseen ja hankkeen tapahtumiin olisi voinut osallistua enemmän yrittäjiä, nyt suurin osa osallistujista oli harrastajia.

Hankeprosessi ja -organisaatio on toiminut sujuvasti ja yhteistyö on ollut hyvää. ProAgria hallinnoijana on edesauttanut hankkeen toteutusta; organisaatio on ”hankeammattilainen” ja hanketta ovat toteuttaneet alan ammattilaiset. Avainhenkilöillä on ollut vankka hevosalan kokemus ja kehittämisintoa. Projektipäälliköllä on ollut hyvät verkostot eri lajeihin, joka on lisännyt yhteistyötä. Haastavinta on ollut saada ohjausryhmä koolle kokonaisuudessaan.

Hankkeen tuloksista keskeisimpiä on ollut hevosala olo esillä positiivisesti ja monimuotoisesti sekä onnistuneet tietoiskut ja tapahtumat. Hankkeen **vaikuttavuutta** on vaikea arvioida tässä vaiheessa, mutta tietoisuuden lisääminen parantaa aina toiminnan laatua ajan kuluessa.

Olellaisia **jatkotoimia ja haasteita** hankkeen jälkeen ovat hevostoimialan kannattavuuden parantamiseen, business ideoiden jalostamiseen ja palveluiden kehittämiseen liittyvät kysymykset sekä ympäristötietoisuus. Yleensäkin yrittäjien aktivointi mukaan toimintaan sekä yrittäjyystaitojen edistäminen on keskeistä. Alulle saatuja kehittämisaihoita ja -ideoita sekä yhteistyöverkostoja tulee viedä eteenpäin. Toivottavaa on, että koottua tietopankkia kehitetään ja se on käytettävissä myös jatkossa ja, että hyvistä yleisötapahtumista tulisi pysyviä kytäntöjä. Myös käyttöön otettuja hanketoimintaa liittyviä käytäntöjä tulee säilyttää ja jatkojalostaa.

6 Hankkeen jatkotoimenpiteet

Hankkeen aikana yritys-, talli- tai seurakohtaisia lisätietokyselyjä on tullut noin 110. Kysymykset ovat koskeneet useimmiten tallirakentamista, tarhan pohjia, lantahuoltoa, tukia ja yritystoiminnan aloittamista. Yritystoiminnan kehittämiseen ja aloittamiseen johtaneet kyselyt ovat johtaneet hevostalouteen liittyvien MASVA –asiakkaiden määrän merkittävään kasvuun. ProAgria Oulun hallinnoima Elinvoimaa ja menestystä maaseudulle MASVA-hanke tarjoaa maksutonta ensivaiheen neuvontaa aloittaville ja toimintaansa kehittäville maaseudun yrityksille koko Pohjois-Pohjanmaan alueella. Hevosatalousasiakkaita on MASVA:n puitteissa ohjattu HevosAgro –hankkeen aikana reilut 15 kpl.

Tallirakentamiseen liittyvissä tiedusteluissa tallinpitäjiä ja yrittäjiä on ohjattu erilaisten suunnittelupalveluiden käyttöön ja mahdollisuuksien mukaan myös investointitukineuvontaan (MASVA).

Seurojen ja yhteisöjen kanssa on viritelty alkuun noin 5 kpl erilaista kehittämishanketta.

Keskeisin jatkotoimenpide on HevosAgro II –kehittämisen kärkeen hankkeen valmistelu ja käynnistäminen. HevosAgro II -hanke (1.7.2012 – 31.12.2014) on rakennettu jatkamaan vahvasti käynnistynyttä Pohjois-Pohjanmaan hevostalouden kehittämistoimintaa. HevosAgro II vastaa erityisesti tiedonvälityshankkeen aikana tunnistettuihin tarpeisiin:

- HevosAgro I on onnistunut toteutuksessaan ja lähes kaikki tavoitteet ylitettiin reilusti → hevostalouden kehittämiselle näyttäisi olevan tarvetta myös jatkossa.
- Järjestetyissä tiedotustilaisuuksissa on ollut paljon osallistujia → tiedotukselle ja lisätiedolle vaikuttaa olevan selkeää kysyntä.
- Yrittäjien (erityisesti ravi) tavoittaminen on ollut osin hankalaa → kohderyhmän painopistettä kannattaa siirtää yhä enemmän yritystoiminnan suuntaan.
- Yritystoiminnan kehittämisessä ja yritysten kannattavuudessa sekä yrittäjämäisessä toiminnassa ilmenee vielä käytännön puutteita → tarvetta erityisesti yrittäjäosaamisen kehittämiseen vaikuttaisi olevan.
- Yrittäjät ovat toivoneet tukitoimia ammatillisen osaamisen lisäämiseen.
- Paikallisen kehittämistoiminnan aktivointiin kaivataan keskitettyä koordinoitua ja paikallistoimijat tarvitsisivat tukea myös omissa kehittämistoimissaan.

HevosAgro II -kehittämisen kärkeen hankkeessa tullaan kevään 2013 aikana päivittämään Hevosten Pohjois-Pohjanmaa –hevostalouden kehittämisohjelma, joka tulee luomaan suuntaviivat maakunnan hevostalouden kehittämiselle uudella ohjelmakaudella 2014-2020-

7 Liitteet

- Hevosalan tiedonvälityshankkeen tulosten ja vaikuttavuuden arviointi -raportti

8 Allekirjoitukset

26.3.2013

Vesa Nuolioja
johtaja

Virpi Huotari
kotieläinagronomi

